
Marina Puzdrova: Totalita má všude stejnou tvář

Marina Puzdrova absolvovala na [Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy](#) [bakalářský studijní program Studium humanitní vzdělanosti](#) a poté navazující magisterský program [Studia občanského sektoru](#). Dlouhodobě se věnuje občanskému sektoru. Byla mimo jiné koordinátorkou východoevropských programů ve společnosti [Člověk v tísni](#) a výkonnou ředitelkou [Občanského Běloruska](#).

Na FHS jste absolvovala mimo jiné bakalářský studijní obor Studium humanitní vzdělanosti, vysokou školu jste ale začala studovat v rodném Bělorusku. Mohla byste přiblížit okolnosti, za jakých jste se dostala na FHS?

V Bělorusku jsem začala studovat Filosofickou fakultu na Evropské Humanitní Univerzitě. Bohužel, po roce studia se běloruský režim rozhodl vysokou školu uzavřít. Byla to soukromá vysoká škola, která propagovala evropské hodnoty vzdělání. Byla napojená na Centrální Evropskou Univerzitu, měla hodně hostujících profesorů a liberální systém vzdělávání. Bohužel vláda rozhodla, že v Bělorusku nepotřebuje elity, které škola vychovává. V rámci univerzitní solidarity [Fakulta humanitních studií UK](#) a tehdejší děkan [Jan Sokol](#) a proděkan [Zdeněk Pinc](#) nabídli třinácti studentům s nadprůměrnými výsledky dokončit vzdělání na FHS. Byli jsme vybráni naší domácí univerzitou a měli jsme umět slovem i písmem česky. Měli jsme tedy velmi intenzivní kurz češtiny a 1. února 2005 jsem nastoupila na FHS.

Měla jste nějaké další problémy se změnou školy? Ne jen s jazykovou bariérou.

Samozřejmě. Všechno bylo úplně nové, studium v cizím jazyce je jedna věc, ale musím rovnou poznamenat, že nehladě na to, že jsme se snažili a češtinu se během tří měsíců intenzivně učili, stejně jsme se nakonec učili za pochodu z filosofické literatury a učebnic. Pak se mi kamarádi posmívali, že umím filosofickou a odbornou češtinu. Takovou, kterou by se člověk dorozuměl v hospodě, ne (smích). Uměla jsem jazyk profesorů. Studovat jsem začala v Minsku, kde jsem

bydlela a kde jsem se narodila. Bydlet v cizině, na koleji, bylo složité. Neměla jsem ani představu, jak může kolej vypadat, navíc kolej v zahraničí. Přijeli jsme uprostřed školního roku a žili jsme na koleji s erasmáky, což byl taky trochu jiný zážitek. Finanční otázka byla také složitá, životní úroveň Česka a Běloruska byla jiná. Musela jsem šikovně hospodařit s penězi. Ve škole se v té době zaváděl systém kreditů. Bylo to nové pro fakultu, i pro nás. Bylo těžké porozumět kreditům, ale i registraci předmětů online v rámci IS. V té době se také přestávaly používat papírové indexy. Naskočili jsme do doby, kdy se i samotná fakulta upgradovala. Bylo to společné dobrodružství. Stejně jako zmiňovala většina absolventů, cítila jsem liberální prostředí. Také jsem vnímala, že jsme neměli pevnou třídu, lidé proplouvali Jinonicemi a bylo těžké zapamatovat si, kdo je kdo. Všechno to bylo neobvyklé a byla to výzva. Úplně jsem se zorientovala až ke konci bakalářského studia.

Zajímali se Vaši spolužáci a přátelé o to, proč jste odešla z Běloruska?

Kamarádi, které mám z dob studia, mě stále doprovázejí životem a jsou nejbližší mému srdci. Vždy mě příjemně zasáhl přátelský přístup a postoj fakulturních kolegů, jak ze strany spolužáků, tak ze strany profesorů. Všichni s námi sympatizovali a byli ochotni pomáhat. Snažili se pochopit situaci, v jaké jsme žili, a podmínky, za kterých jsme se přesouvali do Čech. Cítila jsem velkou empatii i zájem.

Na FHS jste nakonec absolvovala i magisterský studijní obor Studia občanského sektoru. Neuvažovala jste o změně školy?

Byla jsem si jistá oborem na naší fakultě, ale uvažovala jsem o změně školy z toho důvodu, že jsem si říkala, jestli nemám zkusit něco jiného. Doplnit mezery ve svém vzdělání a zároveň zažít nějaký jiný systém. To, do čeho jsem přišla, bylo jasně dané a neměla jsem žádný referenční rámec na srovnání. Uvažovala jsem chvíli o jiných oborech v rámci Univerzity Karlovy, ale i o studiu v zahraničí. Když jsem se začala připravovat na přijímačky na FSV na magisterské studium, tak jsem pochopila, že jinou školu studovat nebudu schopna. Způsob, jakým byla výuka budovaná na FHS, je odlišný ve srovnání s klasičtějšími obory na UK. V začátku příprav jsem si uvědomila, že učit se definice a pasáže z učebnic nechci. Upevnila jsem se v tom, že FHS je pro mě dobrá volba. Po magistratu jsem naskočila ještě na doktorské studium, které jsem bohužel z osobních důvodů musela přerušit. Fakulta má prostě kouzlo, že jednou se tu člověk ocitne, zamiluje se a už nemůže odejít.

Po studiu jste se rozhodla zůstat v České republice. Co pro Vás bylo rozhodující?

Už během studia jsem se začala zapojovat do různých projektů neziskových organizací, které pro mě byly cestou k socializaci a integraci do české společnosti. Zjišťovala jsem, jak funguje český stát a česká společnost. V době, kdy jsem končila magisterské studium, jsem už plně pracovala v neziskových organizacích, měla jsem rozjetou kariéru, které jsem si hodně vážila. Věděla jsem, že podobné zkušenosti bych v Bělorusku nezískala. Na FHS jsem začala studovat, když mi bylo 19, za šest let studia v Čechách jsem dospěla a bylo to velmi důležité období pro můj růst. Když jsem odjížděla do Čech, nemyslela jsem si, že je to navždy, ale na konci studií už nepřipadalo v úvahu, že bych se měla vrátit. Uvažovala jsem, že bych se přesunula třeba dál za prací nebo studiem do zahraničí, ale pochopila jsem, že během období v Čechách jsem prošla ne úplně jednoduchou cestou, kterou bych nechtěla znovu jinde opakovat. Možná už jsem nebyla tolik dobrodružná nebo mladá, ale nechtěla jsem znovu někde začínat od nuly.

Zmínila jste práci v různých neziskových organizacích. Mimo jiné jste byla koordinátorka východoevropských programů ve společnosti Člověk v tísni, výkonnou ředitelkou Občanského Běloruska.

Východoevropskému prostoru jste se nepřestala věnovat. Vnímala jste, že je možné z Čech něco ovlivnit?

Postsovětský prostor byl jedním z mých primárních oblastí zájmu, ale začínala jsem svou kariéru prací třeba i s Barmou nebo zeměmi Jižního Kavkazu. Částečně jsem k postsovětskému prostoru našla cestu, když jsem viděla zájem Čechů, kteří se zabývají mezinárodním děním a orientují se v realitách. Ti mě povzbudili, abych se víc tímto regionem začala zajímat. Některé otázky politického rázu a identity ze strany Čechů mě donutily dívat se na situaci v Bělorusku a postsovětských zemích z jiné perspektivy. Česká občanská společnost prošla dlouhou cestou vývoje a sebeidentifikace, a má tak cenné zkušenosti. Lidé, kteří v této oblasti pracují, to dělají dobře, a to i v globálním srovnání. Metody a způsoby, jak pracují s aktivisty a se svými protějšky v různých zemích, jsou velmi dobré a fungují. Díky takovým kolegům jsem zjistila, co vše jde udělat, když je vůle a chuť.

Vnímáte paralely mezi běloruským a českým občanským sektorem?

Václav Havel vždy viděl paralelu mezi českou a běloruskou společností. Viděl malé národy mezi velmocemi, které byly kulturně po staletí ovlivňovány, vybudovaly si ale samostatnost a prožily národně identifikační proces. Mě vždy dojímalo, že takto mluvil. Přišlo mi to vždy jako pravda a dávalo mi to naději, že by Bělorusko někdy mohlo naskočit na cestu,

kterou se vydalo Česko. Vidíme ale, co všechno se může stát a jak silně se může rozjet represivní mašinérie, když se k moci dostane někdo, kdo nerespektuje demokratické hodnoty. Je také důležité poznamenat, že když někdo zneužívá moc v demokratickém světě, tak používá stejné metody a nástroje, stejný jazyk a hledá stejného nepřítele - média, občanskou společnost, aktivisty – všechny vidí jako podplacené a fungující proti nim. Lze říct, že nástroje zneužití moci jsou podobné všude. Jinými slovy, totalita má všude stejnou tvář, nezávislé na tom, do jakého kulturního a historického kontextu vstupuje. Jsem ráda, že v Čechách ale instituce pořád fungují tak, že chrání demokratické hodnoty.

Situace se v Bělorusku v poslední době vyvíjela dramaticky. Jak to vnímáte? Jakou vidíte perspektivu?

Bylo to těžké. Zprávy, které dostáváme, jsou vždy zkreslené. Některé jsou optimističtější, některé jsou naopak pesimističtější. Je těžké udělat si racionální názor na to, co se děje. Když to člověk pozoruje s odstupem, tak to v něčem bolí víc a v něčem míň. Nezažívá to vše na vlastní oči, vidí jen zprávy a většinou jen ty špatné. Je mi to neskutečně líto a soucítím s běloruským národem, takovou míru utrpení a represí nezažil léta. Těžko si představit, že se to dostalo na tak kritickou úroveň, za tak krátkou dobu. V Evropě v 21. století se něco takového nemůže dít, je to alarmující. Věřím ale, že se dějiny vyvíjí, opakují a vše je konečné. Musí nastat logický konec toho, co se děje.

Z fakulty jste si odnesla spoustu přátel, ale je i něco jiného, co jste si odnesla do osobního života?

Naučila jsem na FHS přemýšlet, číst a psát. Tři základní pilíře. Nevím, který z nich je nejdůležitější. Kdysi se někdo zeptal pana docenta Pince, co se vlastně na fakultě učíme, on řekl, že se učíme základům – číst a psát. Časem jsem pochopila, že ovládám tu nejlepší super moc – umím pochopit jakýkoliv text nezávisle na tom, z jakého je oboru. Pomáhá mi to nejen v mé práci, kde musím pracovat např. s politickými dokumenty, odbornými texty, ale i v běžném životě. Vždy cítím takový wow moment, kdy jsem na sebe pyšná, že si poradím s jakýmkoliv textem. To je v moderní době velmi nutná dovednost.

Sára Černíková
31. 1. 2022